SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-son (5-jild)
2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5I10Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo oʻgʻli – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar boʻlimi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod Oʻktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b,;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent,;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Joʻraboy – falsafa fanlari doktori, professor;

Gʻaybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Moʻmin – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Oʻroqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Koʻchimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov Gʻaybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Togʻayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 10-son (oktyabr, 2025). - 538 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Jahongirov Burxon
O'ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA MUNOSABATLARI 13-18

Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li
AMIR TEMUR DAVRIDA MINTAQADA KATOLIK CHERKOVI FAOLIYATI 19-23

Atamuratova Dilafruz Rashidovna
XORAZM TARIXINI O'RGANISHDA "TARJIMON" GAZETASINING AHAMIYATI 24-28

Karimbayeva Salomatxon, Isxakov Bexzod Barkamalovich
FARG'ONA VODIYSI O'ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA
DOIR QARASHLAR TAHLILI 29-34

Лукашова Наталья Михайловна
ИСТОРИЯ ТАШКЕНТА 30-Х ГОДОВ XVIII - ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА,
ПРЕДСТАВЛЕННАЯ В РУССКИХ ИСТОЧНИКАХ 35-40

Asadova Ra'no Baymanovna
1991–2025-YILLARDA O'ZBEKISTON-HINDISTON DIPLOMATIK
VA TA'LIMIY HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI:
TARIXIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY ISTIQBOLLAR 41-44

Turdimuratov Yangiboy Allamuratovich
ETNOIQTISODIYOT XO'JALIK FAOLIYATI SEGMENTI SIFATIDA, UNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI, FUNKSIYALARI VA SHAKLLARI 45-52

Tursunov Farrux G'ulomovich
QASHQADARYO VOHASI TOJIKLARINING HUNARMANDCHILIK TAOMILLARIDAGI
O'ZGARISHLAR 53-58

Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna
XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI
VA ULARNING XUSUSIYATLARI 59-63

Муминов Азизбек
ИСТОРИЯ ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИ,
ПРИЕХАВШЕГО В ТУРКЕСТАН В НАЧАЛЕ XX ВЕКА 64-69

Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li
YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDA AYOLLAR OBRAZI – DINIY-SIYOSIY
RAMZ SIFATIDA 70-74

Tuyev Fazliddin Erkinovich
BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY
ALOQALARI 75-80

Mamatqulov Bekzod Sherozovich, Shonazarov Elnur Abbos o'gli
QASHQADARYO VILOYATIDA AYOLLAR BANDLIGI VA YENGIL SANOAT
TARMOQLARINING IJTIMOIY-IQTISODIY ROLI:
TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR 81-85

Jumayeva Shohida Choriyevna
SURXONDARYO VILOYATIDA CHORVACHILIK SOHASIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH JARAYONIDAGI TARKIBIY OʻZGARISHLAR 86-90

Azatov Allayar
RIVOJLANGAN OʻRTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDA QUYI AMUDARYO HAVZASI VA “XORAZM DENGIZI” TOʻGʻRISIDAGI MAʼLUMOTLAR 91-99

Roʻziyeva Mashxura Abdimuminovna
LOʻLILARDA OʻZLIKNI ANGLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI 100-105

Orunbayev Aslı
IKKINCHI MASHRUTIYAT JARAYONIDA JÖN TURKLAR HARAKATI VA RESPUBLIKA GʻOYALARINING SHAKLLANISHI 106-113

Matyaqbov Toyirjon Sultanbayevich
XORAZM VOHASI NEOLIT DAVRI OʻRTA BOSQICHI KULOLCHILIGI XUSUSIDA BAʼZI MULOHAZALAR 114-116

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna, Abdujalilov Xojiakbar Abdujalil oʻgʻli
OʻZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XUSUSIY SEKTORNING OʻRNI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 117-122

Bazarova Gulnora Gulamovna
OʻZBEKISTON IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI.(UMUMIY MAQSADLAR YOʻLIDAGI RIVOJLANISH)........ 123-127

Yadiyarova Shahnoza
THE ROLE OF THE MARKETING SYSTEM IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LOCAL ENTERPRISES 128-135

Нурмуродов Камолиддин Пирмаматович
НАУЧНЫЕ ВЗГЛЯДЫ К ПОНЯТИЮ ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ 136-141

Mamatqulova Muxlisa Mamirjanovna
OʻRMON XOʻJALIGINI MOLIYALASHTIRISHNING BYUDJET VA BYUDJETDAN TASHQARI MANBALAR HISOBIGA MOLIYALASHTIRILISHI 142-146

Olimjonova Sexriyo Muzaffar qizi
TURIZM INDUSTRIYASI VA MEHMONDOʻSTLIK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH 147-150

Anvarova Muhsinakhon Otabek kizi
THE ROLE OF BIOSPHERE RESERVES AND NATIONAL PARKS IN TOURISM 151-154

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Yusupova Ranoxon Tolibjonovna
TECHNICAL DEVELOPMENT AS AN ETHICAL-STRATEGIC RESOURCE 155-158

Adilov Zafar Yunusovich
MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING INSON KAMOLATI HAQIDAGI FALSAFIY QARASHLARI 159-165

Xo'janova Tamara Jo'raevna
YANGI DAVR VA HOZIRGI ZAMON FALSAFASIDA AXBOROT URUSHLARINI O'RGANISHNING PARADIGMALARI 166-170

Narziyev Zubaydillo Ibodilloyevich
AZIZIDDIN NASAFIYNING "ZUBDAT UL - HAQOYIQ" ASARI TASAVVUF FALSAFASIGA OID MUHIM MANBA 171-175

Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna
YOSHLARDA MA'NAVIY VA AXLOQIY QIYMATLAR: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY O'RTASIDAGI TENGSIZLIKLAR VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI 176-179

Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich
UMAR SUXRAVARDIYNING "AVORIF UL-MAORIF" ASARINING IJTIMOIY-AXLOQIY TAHLILI 180-185

Shamsutdinova Nigina Karimovna
ABU ALI IBN SINO IRFONIY QARASHLARI: «TA'BIRI MANZIL» ASARI MISOLIDA 186-190

Pardayeva Marhabo Davlatovna
"ODAMIYLIK" TUSHUNCHASINING ZAMONAVIY KONTEKSTDA TRANSFORMATSIYASI 191-197

Aripova Zulfiyaxon Solijonovna
SHARQ FALSAFASIDA IJTIMOIY ADOLAT TAMOYILLARI: FOROBIYNING FALSAFIY MEROSI MISOLIDA 198-203

Muxtorova Tutixon
ZAMONAVIY DUNYODA YOSHLARNING MA'NAVIY-RUHIY BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY MASALALARI 204-211

Xakimov Abdulboqi
YOSHLARDA MANTIQIY VA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FALSAFANING AHAMIYATI 212-216

Sardorbek Jabbarov Buron o'g'li, Mirzakhmedov Abdurashid Mamasidiqovich
ISTE'MOLCHILIK JAMIYATIDA AHOLINING ISTE'MOL ME'YORI 217-224

Taniqulov Jonibek Ashirkulovich
TA'LIM MADANIYATI VA UNING FALSAFIY FUNDAMENTLARI: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR, GNOSEOLOGIK ILDIZLAR VA AKSIOLOGIK TAHLIL 225-229

Бердалиева Севара Дамировна
СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВ АЛЛАМА ЮСУФА ХОСА ХАДЖИБА В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ЭТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ 230-234

Хушбоков Ойбек Уралович
СОВРЕМЕННАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНЦЕПТОСФЕРА УЧИТЕЛЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ 235-239

Fayziyev Xurshid Jumayevich
VOLTER DAVRIDA FRANSIYADA MA'NAVIY MIHITNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 240-244

Muxiddinova Xakimaxon G'ulomovna
EKOLOGIK TAFAKKUR VA YASHIL IQTISODIYOT – UCHINCHI RENESSANSNING YANGI FALSAFIY PARADIGMASI SIFATIDA 245-250

Zokirov Mirzo
MAMLAKATLARNING TANAZZUL VA TARAQQIYOTINI BELGILOVCHI IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLAR 251-255

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Joʻrayev Nabi Narziyevich
OʻZBEK MILLIY LINGVOMADANIYATINING QADIMIYLIK VA ZAMONAVIYLIK ASOSLARI 256-262

Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna
PRAGMATICS OF GENDERED COMMUNICATION IN ENGLISH 263-267

Zaripova Matluba Kulfidinovna
GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING PEJORATION IN UZBEK AND RUSSIAN 268-271

Sayipova Dilobar Raximovna
ADABIYOT FANIGA OID KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA’LIM TOPSHIRIQLARINING AHAMIYATI 272-275

Soibova Gulchiroy Bakhtiyorjon qizi
TRANSLATION ISSUES IN THE GENERAL AND SPECIFIC OCCURRENCE OF THE HORSE IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES 276-281

Zokirova Shaxzoda Nodirjon qizi
TELEVISION AS A RHETORICAL ARENA: THE MANIFESTATIONOF CLASSICAL RHETORICAL CANONS IN MODERN TV GENRES 282-288

Abdujalilova Ruxshona Abdugʻafforzoda
INGLIZ VA OʻZBEK TILLARIDA KRIMINALINGVISTIK BIRLIKLARNING SHAKLLANISHINING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI 289-293

Abduraximova Feruza Boxadirovna
OʻZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OT YASOVCHI QOʻSHIMCHALARNING QIYOSIY TAHLILI 294-300

Jalolova Feruza Normurodovna
INGLIZ VA OʻZBEK XALQ ERTAKLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI 301-305

Ahrorova Nigina Anvarovna
MIFOLOGIK TASAVVURLAR MUAYYAN VOQELIK MOHIYATI 306-309

Razikov Baxtiyor Kosimovich
MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? OʻZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA 310-314

Kutbiddinova Nazokatkhon Dovudkhon qizi
GENDER-BASED DIFFERENCES IN THE USE OF PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES 315-319

Nazarova Sabrina Zafarjon qizi
YOZMA NUTQDAGI GRAMMATIK BUZILISHLAR: AGRAMMATIK DISGRAFIYANING LINGVISTIK VA NEYROPSIXOLOGIK ASOSLARI 320-323

Ёлдашалиева Мадина Зиёджон кызы
ЖЕНСКОЕ СЧАСТЬЕ КАК ПРИНЯТИЕ ЛЮБВИ И ЗАЩИТЫ В ПОВЕСТИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА «ТОПОЛЁК МОЙ В КРАСНОЙ КОСЫНКЕ» 324-326

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Salimova Diyoraxon Baxtiyorjon qizi
HAVO TRANSPORTIDA TASHUVCHI JAVOBGARLIGINING NAZARIY DOKTRINASI 327-333

Abdullayev Rustam Kaxramanovich
JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DAKTILOSKOPIYANING IMKONIYATLARI 334-339

Давронов Атобек Равшанович
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ СУБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ 340-349

Eshturdiyeva Farangiz Baxodir qizi
O‘ZBEKISTONDA HUQUQ IJODKORLIGI SIYOSATI: STRATEGIK PRINSIPLAR VA ULARGA YANGICHA NAZARIY YONDASHUV 350-355

Исламов Самандар Олимжон угли
ПРАВАВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КРИПТО-АКТИВОВ В СТРАНАХ СНГ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ 356-363

Uteniyazov Keulimjay Kuanыshbayevich
AYBLOV TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING JINOYAT-PROTSESSUAL HUQUQ TIZIMIDAGI O‘RNI 364-370

Ikramov Abrorbek Kamoliddinovich
ASOSSIZ BOYISH NATIJASIDA VUJUDGA KELGAN MAJBURIYATLAR 371-375

Muxitdinova Firuza, Saidakamal Mamasoliyev
ZAMONAVIY AXBOROT MAKONIDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI 376-380

Бахриддинова Бехруза Бахриддиновна
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ К СОВРЕМЕННОМУ ПОНИМАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА 381-388

Axmedov Dilshod Baxramovich
MA’MURIY SUDLARDA PROKUROR ISHTIROKINI SAMARALI TA’MINLASHNING AMALIY MASALALARI 389-394

Shodmonov Farrux Fayzullo o‘g‘li
DAVLAT BOSHQARUVIDA TRANSCHEGARAVIY SUVLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI 395-401

Bozorov Ulug‘bek
TEXNIKA YO‘NALISHI OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TALABALARNI KASBIY-HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODELI 402-407

Nurullayeva Djamilya Sayfiyevna
O‘ZBEKISTONDA SPORT TASHKILOTLARINING HUQUQIY MAQOMI VA ULARNING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGI 408-413

Reymbayeva Guldaulet Kurbanbayevna
TURIZM XIZMATI SOHASIDA ISTE’MOLCHI HUQUQLARINI HUQUQIY TA’MINLASH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI 414-420

Shirinqulov Baxtiyor Iftixor o'g'li
MEHNATNI MUHOFAZA QILISH QOIDALARINI BUZISH JINOYATLARINI TERGOV QILISHDA KO'ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI O'TKAZISHNING TAKTIK XUSUSIYATLARI 421-428

Salomov Xumoyun
OMMAVIY-HUQUQIY MUNOSABATLARDA QONUNIYLIKNI TA'MINLASHDA PROKURATURA ORGANLARINING AHAMIYATI 429-433

Kakhramonova Aziza
THE PRINCIPLE OF INTERNATIONAL LAW ENSURING THE RIGHT OF A CHILD TO LIFE, SURVIVAL AND DEVELOPMENT AND ITS ESSENCE 434-437

Xoliqova Gavhar Ramazon qizi
XALQARO XUSUSIY HUQUQDA ALIMENT MAJBURIYATLARINI TARTIBGA SOLISHNING KOLLIZION MASALALARI 438-444

Sharipov Firdavs Xolnazarovich
OLIY MAJLIS QONUNCHILIK PALATASINING QONUN IJODKORLIGI FAOLIYATIDA AYRIM YORDAMCHI TUZILMALARNING ISHTIROKI 445-450

Nugmanov Nugman Abdullayevich, Nizomova Nastarin Vladimirovna
PARTICIPATION OF WOMEN IN SHAPING THE DIGITAL LEGAL SPACE 451-456

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna
TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARINI EMOTSIONAL VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH 457-462

Nabiullin Rishat Xismatullovich, Raxmonov Azizbek Abdullajonovich
XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH 463-468

Xudayberganov Otabek Erkinovich
BASKETBOL VOSITALARI VA MUAMMOLI O'QITISH USULLARI YORDAMIDA JISMONIY MADANIYAT FAKULTET TALABALARINING KASBIY KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH 469-474

Nishonova Dilafruz
O'QUVCHILARDA IQTISODIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI 475-480

Davletyarova Laylo Baxodirovna
YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI 481-486

Madrahimov Alisher Maxammadibroximovich
O'RTA MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZO'RAVONLIK PROFILAKTIKASINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI 487-493

Шавилова Наталья Сергеевна
ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ВЛИЯНИЕ НА МОТИВАЦИЮ И КАЧЕСТВО ОБУЧЕНИЯ 494-500

Nosirov Murod Zakirovich, Jonibekova Sevara Dilmurod qizi
FIZIK JARAYONLARNI KOMPYUTERDA MODELLASHTIRISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH 501-508

Mattiyeva Feruza Begmatdulabovna
ZAMONAVIY LINGVODIDAKTIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TARJIMA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH 509-515

Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi
RAQAMLI MUHITDA O‘SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI 516-519

Usmonqulov Jo‘rabek Erkin o‘g‘li, Kubayiva Sarvinoz Asrorbek qizi
TALABALARNING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA’LIMNING O‘RNI VA AHAMIYATI 520-525

Xayitova Dilovar Ismat qizi
STEAM INTEGRATSIYASI ORQALI AXBOROT-PROTSESSUAL TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO‘LLARI 526-532

Soliyeva Muqaddas Nurnazarovna
THE EFFECTIVENESS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) IN UZBEK CLASSROOMS 533-537

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Issue 10 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 15 September 2025
Accepted: 1 October 2025
Published: 10 October 2025

Article / Original Paper

THE FORMATION OF AESTHETIC NEEDS OF CHILDREN OF ADOLESCENT AGE IN A DIGITAL ENVIRONMENT

Karshibayeva Maftuna Kamiljan qizi
1st-year PhD student at Tashkent
Pedagogical National Institute

Abstract. This article examines the aesthetic education of adolescents as a pedagogical problem. It is argued that aesthetic education plays an important role in the creative, moral, and spiritual development of the individual; during adolescence, aesthetic needs increase, while aesthetic taste and creativity are being formed. The necessity of cooperation between school, family, and society in this process is emphasized. Furthermore, the article identifies the problems arising in the process of aesthetic education and suggests theoretical and practical ways to overcome them.

Keywords: aesthetic education, adolescence, creativity, aesthetic taste, pedagogical problem, art, school-family cooperation, spiritual value,Social emotional learning (SEL).

RAQAMLI MUHITDA O‘SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI

Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi
TPMI 1-bosqich tayanch doktoranti
E-mail: maftunashosh08@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada o‘smir yoshidagi o‘quvchilarning estetik tarbiyasi pedagogik muammo sifatida tahlil qilingan. Estetik tarbiya shaxsning ijodiy, axloqiy va ma’naviy rivojlanishida muhim o‘rin tutishi, o‘smirlik davrida estetik ehtiyojlarning kuchayishi, estetik did va ijodkorlikning shakllanishida maktab, oila va jamiyatning o‘zaro hamkorligi zarurligi asoslab berilgan. Shuningdek, estetik tarbiya jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etishning nazariy-amaliy yo‘llari ko‘rsatib o‘tiladi.

Kalit so‘zlar: estetik tarbiya, o‘smir yosh, ijodkorlik, estetik did, pedagogik muammo, san’at, oila-maktab hamkorligi, ma’naviy qadriyatlar, SEL.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I10Y2025N87

Kirish. Hayotimizning deyarli barcha jabhalarida, ayniqsa, ta’lim sohasida raqamli texnologiyalar asosiy o‘rinni egallab bormoqda. Globallashuv, zamonaviy texnologiyalarning keskin rivojlanishi, sun’iy intellekt, internet va multimedia vositalarining keng qo‘llanilishi natijasida ta’lim tizimi ham tubdan o‘zgarishga yuz tutdi. An’anaviy ta’lim modellari endilikda zamonaviy, interaktiv va texnologik yechimlar bilan to‘ldirilmoqda. Bu esa o‘qitish jarayonida nafaqat vositalarni, balki butun metodologik yondashuvlarni yangilash zaruratini tug‘dirmoqda. Ta’limda raqamli transformatsiya nafaqat texnik vositalar bilan cheklanmaydi, balki u didaktik tamoyillar, o‘qitish usullari va mazmuniga ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Masalan, “blended learning” (aralash o‘qitish), “flipped classroom” (aksincha sinf), konstruktivizm, kollaborativ yondashuvlar kabi metodlar aynan raqamli texnologiyalar bilan

uygʻunlashgan holda taʼlim jarayonini interaktiv, oʻzlashtiriladigan va natijador qiladi. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilayotgan “raqamli iqtisodiyot”, “raqamli jamiyat” tushunchalari taʼlim tizimi oldiga yangi talablar qoʻymoqda. Bu esa oʻz navbatida oʻqituvchi va talaba oʻrtasidagi munosabatlar, taʼlim mazmuni va shakllarining oʻzgarishiga olib kelmoqda. Raqamli savodxonlik, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish koʻnikmalari har bir pedagog va oʻquvchining asosiy kompetensiyalaridan biriga aylangan. Raqamli texnologiyalar — bu axborotni raqamli shaklda uzatish, saqlash, tahlil qilish va qayta ishlash imkonini beruvchi texnologiyalar toʻplamidir. Bularga kompyuterlar, mobil qurilmalar, internet, sunʼiy intellekt tizimlari, raqamli taʼlim platformalari, multimedia vositalari va boshqalar kiradi. Taʼlim sohasida bu texnologiyalar quyidagi jihatlarda muhim oʻrin egallaydi. Raqamli texnologiyalar oʻz navbatida davlat iqtisodiyotiga ham asosiy taʼsirini oʻtkazadi [1;34].

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Raqamli iqtisodiyot bu birgina faoliyat turi emas, balki, ishbilarmonlik, sanoat obyektlari, sifatli taʼlim va xizmatlar deganidir [1;57 b]. “Raqamli” atamasi barcha sohalarda axborot texnologiyalaridan faol foydalanishni anglatadi. Agar oddiy iqtisodiyotda moddiy buyumlar asosiy resurs hisoblansa, raqamli iqtisodiyotda bu qayta ishlanadigan hamda uzatiladigan axborot, maʼlumotlar boʻladi. Ularning tahlilidan soʻng esa toʻgʻri boshqarish boʻyicha yechim ishlab chiqiladi. Respublikamiz oliy taʼlim tizimida raqamli texnologiyalarni qoʻllash, ularning imkoniyatlarini tahlil qilish asosida oʻquv jarayonini rivojlantirishning ustuvor yoʻnalishlarini aniqlash maqsadi qoʻyilgan boʻlib, unda raqamli texnologiyalarning taʼlim sohasida nafaqat muhim oʻrin egallashi va qanday shaklda joriy etilishi boʻyicha tahlillar amalga oshirildi. Internet va raqamli texnologiyalar inson hayotining barcha jabhalariga, jumladan taʼlim, madaniyat va tarbiya sohalariga chuqur kirib kelmoqda. Ayniqsa, oʻsmir yoshidagi bolalar raqamli muhitning eng faol foydalanuvchilari sifatida oʻz estetik ehtiyojlarini ham koʻproq shu makonda shakllantirmoqdalar. Taʼlim inson kapitalini rivojlantirishda yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Bunda oʻquvchilarning nafaqat bilim darajasi, balki ularning hissiy-ruhiy dunyosi, ijtimoiy moslashuvchanligi, ijodkorlik va estetik didi ham muhim oʻrin tutadi. Shu nuqtai nazardan, estetik tarbiya va ijtimoiy-hissiy rivojlanish (SEL – Social Emotional Learning)ni uygʻunlashtirish pedagogika fanida eng dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Estetik tarbiya va ijtimoiy hissiy taʼlimning oʻzaro chambarchas bogʻliqligi bugungi jamiyatimiz tarbiya sohasida qanchalik muhimligini koʻrsatib bermoqda.

Ko’plab xalqaro tadqiqotlar (masalan, CASEL tashkiloti tadqiqotlari) estetik faoliyatlarda faol qatnashgan o’quvchilarda ijtimoiy-hissiy ko’nikmalar ancha yuqori darajada rivojlanganini ko’rsatadi. Bundan tashqari, O’zbekiston ta’lim tizimida ham san’at darslarining ahamiyati haqida fikrlar tobora kuchaymoqda.

Estetik ehtiyoj – shaxsning go’zallikni idrok etish, undan bahra olish va uni yaratishga intilish zaruratidir. Bu ehtiyoj oʻsmir yoshida sezilarli darajada ortadi. Biroq anʼanaviy taʼlim va madaniy muhitdan tashqari, bugungi kunda ularning asosiy shakllanish maydoni raqamli makon boʻlib qoldi. Shu sababli, raqamli muhitda estetik ehtiyojlarning shakllanishini oʻrganish pedagogika va psixologiya fanlari uchun dolzarb masaladir. Zamonaviy taʼlim tizimida yoshlarni har tomonlama barkamol shaxs sifatida tarbiyalash eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shaxsning axloqiy, intellektual va jismoniy rivojlanishi qatorida estetik rivojlanish ham uning kamolotida alohida oʻrin egallaydi. Chunki estetik tarbiya shaxsning dunyoqarashi, ijodiy tafakkuri va madaniy qadriyatlarga munosabatini belgilab beradi. Oʻzbekiston

Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" Qonuni va 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ham yoshlarni estetik jihatdan rivojlantirish, san'at va madaniyat orqali ularning ma'naviy olamini boyitish dolzarb vazifa sifatida belgilangan [2;34-35-b] O'smir yosh davri (11–15 yosh) estetik tarbiya uchun eng mas'uliyatli bosqichlardan biridir. Bu davrda o'quvchilarda o'zini anglash, mustaqil fikrlash, go'zallikka intilish kuchayadi. Shu bois o'smir yoshidagi o'quvchilarni estetik tarbiyalashni pedagogik muammo sifatida o'rganish ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Bu davrda raqamli muhit o'quvchilarning estetik ehtiyojlarini qondirishning asosiy manbaiga aylanmoqda. Albatta raqamli texnologiyalarning o'ziga xos ijobiy va salbiy jihatlari mavjud.

Metodlar va olingan natijalar tahlili. San'atga tezkor kirish – onlayn galereyalar, virtual muzeylar, musiqiy platformalar orqali dunyo madaniyatiga tez va qulay tarzda kirish, multimediali vositalar (video, animatsiya, raqamli ilyustratsiyalar o'quvchilarning estetik idrokini boyitadi), Ijodiy imkoniyatlar – blog yuritish, dizayn va grafika dasturlaridan foydalanish, musiqiy ilovalar orqali o'z ijodini namoyon etish imkoniyatini yaratadi. Qolaversa, fanlararo integratsiya – raqamli texnologiyalar yordamida san'at, tarix, adabiyot fanlarini estetik nuqtai nazardan uyg'unlashtirish imkoniyatlari yaratib beradi. Estetik tarbiya – bu shaxsda go'zallikni anglash, qadrlash, his etish va uni hayot faoliyatida qo'llash qobiliyatini shakllantirish jarayonidir. Tarbiya sohasi sharq allomalar tomonidan to'liq va yaqqol tariflab va tavsiflab bergan . Rumiyning ta'limga oid qarashlarida bunday fikrlar keltirilgan ta'lim olish huquqi barcha uchun ochiq bo'lishi kerak. U insonlarni millatidan, dinidan, ijtimoiy maqomidan qat'i nazar, teng ko'rgan va ular orasida farq qo'ymaslikka chaqirgan. U shunday deydi: "Kim bo'lishingdan qat'i nazar, yana kel! Yana kel! Garchi gunohlaring cheksiz bo'lsa ham, bu eshik umidsizlik eshigi emas" [3;416-b]. Pedagogik nuqtai nazardan, estetik tarbiya quyidagi vazifalarni bajaradi: o'quvchilarda estetik idrok va estetik didni shakllantirish, go'zallikni anglash orqali ma'naviy-axloqiy tarbiyani mustahkamlash, san'at va madaniyat asarlaridan bahramand bo'lish orqali shaxsning dunyoqarashini kengaytirish, o'quvchilarni ijodiy faoliyatga jalb etish va ularning qobiliyatlarini rivojlantirish, jamiyat qadriyatlariga hurmat bilan qarashni shakllantirish.

Estetik tarbiya nafaqat san'at darslari orqali, balki o'quvchilarning kundalik faoliyati, muloqoti va maktab muhitida ham amalga oshiriladi. O'smir yoshidagi o'quvchilarning psixologik xususiyatlari. O'smirlik davri shaxs rivojlanishida keskin o'zgarishlar davridir. Psixolog olimlar L.S. Vygotskiy, J. Piaje va boshqa tadqiqotchilar ta'kidlaganidek, bu bosqichda o'quvchilarda quyidagi xususiyatlar kuchayadi: Ijodiy qobiliyatlar faollashuvi – she'r yozish, musiqaga qiziqish, tasviriy san'atga intilish ortadi,Emotsional sezgirlik – tabiat, san'at asarlari va musiqa ularga kuchli ta'sir qiladi. O'ziga xoslikka intilish – o'smirlar o'zini jamiyatda namoyon etishga harakat qiladi. Jamoa ta'sirchanligi – tengdoshlar fikri ularning estetik qadriyatlariga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Demak, estetik tarbiya jarayonida o'smirlarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish muhim pedagogik shartdir.

Xulosa. O'smir yoshidagi o'quvchilarni estetik tarbiyalash – bu shaxsning barkamol rivojlanishiga xizmat qiladigan muhim pedagogik jarayondir. U nafaqat san'atni o'rgatish, balki o'quvchilarning go'zallikni anglash, qadrlash va ijodiy faoliyatda qo'llash ko'nikmalarini shakllantiradi. Estetik tarbiya shaxsning ma'naviy dunyosini boyitadi, axloqiy qadriyatlarini mustahkamlaydi va uni jamiyatda faol, madaniyatli shaxs sifatida shakllanishiga zamin

yaratadi. Shu bois, estetik tarbiyani pedagogik muammo sifatida chuqur oʻrganish va takomillashtirish zamonaviy taʼlimning dolzarb masalalaridan biridir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Oʻzbekiston Respublikasi “Taʼlim toʻgʻrisida” Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026 yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekiston taraqqiyot strategiyasi” PF–60-son Farmoni. – Toshkent, 2022.
3. Jaloliddin Rumiyning asarlaridagi inklyuziv taʼlim va tarbiyaviy qarashlarining oʻziga xos xususiyatlari https://doi.org/10.5281/zenodo.15099921 Qarshiboyeva Maftuna komiljon qizi. Qori Niyoziy nomidagi Tarbiya pedagogikasi milliy instituti tayanch doktoranti
4. Oʻquvchilarning estetik tarbiyasini rivojlantirishda kitob va kitobxonlikning ahamiyati oʻrni .Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi Qori Niyoziy nomidagi Tarbiya pedagogikasi Milliy instituti doktoranti, karsiyevamaftuna@gmail.ru
5. Http://natlib.uz

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).